

bory chovají, od nikoho nic nežádá, nikoho do svého lůna nenutí, aniž koho od výstoupení z ní zadržuje. Její heslo zní: *milujme národ svůj a v něm sebe.*

Schůze její a vycházky okolo obce děly by se v neděli po bohoslužbě, nebo odpoledne.

A jak by hospodářská radda v obcích působila!

Nu, vtělovala by rozumnost a ctnost v obci, aby pokroku v národě bylo. Zbuzovala by nedbalce k dobru, vypuzovala by nevědomost a zlořád z obce, aby blahobytu přibývalo.

Když některý občan svou živnost zanedbává, nebo nerozumně maří; kdy svou zahradou škodlivý hmyz krmí a rozmnožuje; když vodě škoditi nebrání; kdy proti požáru své budovy neochraňuje, svoje děti do školy neposílá a vůbec užitečné věci v živnosti a v rodině své promeškává; tož není toliko škoda jeho, ale i veškerej obce, a veškereho národa! Neboť když obec mnoho takových nedbalců v sobě chová, může v ní býti zásobenost? — A když národ mnoho takových obcí, nevědomostí a nedbalostí znuzačilych v sobě má, může ten v blahobytu a moci prospívat? A jakou si upravuje budoucnost, mezi dělnými a napředujícími národy? —

Vinice mají svůj pořádek, lesy jsou dobrými chráněny zákony proti škůdníkům, proč by zahrady, louky, role nemohly hospodářskou raddou,

ve jmenu obce proti nedbalosti, lenivosti a nevědomosti chráněny býti, poněž to blahobyt, čest a důstojnost národa žádá?

Taková hospodářská rada důvěru sousedů majíc, mohla by jistě mnohý zlořád (pasení na mezích, kažení vysázených stromků, rozpustilost chasy, pytláčení atd. v obci zamezovati, a všemu pokroku v dobru do života pomahati; a mnohému nadějnému občanu v bídném postavení a svízeli jsoucímu, který údem jest, poraděním a činem nápomocna býti. Co by taková hospodářská rada dobrého způsobiti mohla, zkuste milí krajané v některéj obci. Kde bystrý rozum a dobré srdce pravdě, kráse, dobru přeje, a kdo poměr občanů jakožto jednotlivců k obci a národu svému pojal, tomu ovšem netřeba okazovati, co by činit měl. Ale spojenými silami více dobra i radosti docíleno bývá. Pole dobra je nesmírné, bezmezné, kde druh druhu ani překážeti nemůže.

My Čechoslované, jsouce žádostivi cti a moci, měli bychom jedině v tom slávu hledati, aby každý z nás hodně mnoho dobrého a národního vykonal. Tytule, hodnostě k uctě, slávě a vplyvu nevedou, pak li občané je majecí, ničeho rázného blahodarného nedělají, aneb druhé dělné národovce ze zlomyslné tížálosti zarážejí, aby nemohli národu prospívati. Potom z toho v národě taková psota se vytváří, že co jeden staví, druzí bořejí! Kam národ dospěje, sílu takových zpíračův a bořitelův v sobě chovaje? Kam dojede vůz, když mu po předu a po zadu táhouny za-

přáhnete, a síly protivné se potírajíce, vzájemně se rušíjí? — Našemu četnému nepřatelstvu výborně tím jako zrádcové národa i jeho budoucnosti pomaháte!

Výmluvy netečníků a velkých sobíků si nevšímejte, pravdicích: „že zlé časy a velké daně jsou, a že nelze teď na to pomýšleti, aby něco pokroku, národnosti obětováno bylo, atd.“ Amen pravím vám, malé obětičky vezdy, můžeme dávat, v obětavosti se cvičíce. Kapička a kapička dá kapku. Nemohouce dávat desítky, pětky, zlaté, dávejte šestáky, krejčary, jen obětujte. Národové a jich rodiny, majíce toliko hltavé užívání soběckých rozkoší na mysli, na vzdorovej společenskéj uhlazenosti, klesli, poněvadž jim ideálná snaha, společenská obětavost, co skvělá, známka národní zmravnělosti, scházela. Kdy se v osamotnělosti, v sobectví jako dřímotáři uzavřeme, poplyne tím naše živobytí příjemněji, utěšeněji? — Hříšnou nedbalostí, lakotou, zmalátnělostí svého stavu zlého nezlepšíme! Nám jen pomůže obět a čin. Nejsme my stvořeni ku spolčování, aby člověk člověka těšil, podporoval, poučoval? Tím jen konáme, čemu nás křestanství učí, tím toliko naši člověckost zdokonalujeme.

Sedružujme se v hojném počtě po našich obcích, neboť jen spolčováním a vzájemným raděním, aspoň částečně svůj bídný stav mírníce, zlepšíme. Jako nuly žádného počtu nedají, podobně osamotnělí občané, sobci, zemdlený národ neposilejí, jsouce pouze trubcemi jeho.

Mezi vzdělanstvem v Čechoslavsku mnoho prý národovců se nalezá, kteří se ale co tichošlapkové tajejí, aby prý jim to neškodilo. Ó jak planý to život mezi lidičky takovými, kteří v národě svém ničeho jiného nechtějí naleznouti, než-li holou *existenci svou!*

Jen ze vzdělaných, ctnostných, dělných a obětavých národovců sestávající národ dopracuje se k volnosti, řádné samosprávě a svézákonitosti, a toliko ctnostný, pracovitý, spořivý a proto zámožný, u všech nesnázích srdnatý národ dospěje k blahobytu, moci a slávě. Nedbalý, sám sebou opovrhující, proti sobě skoupý národ, t. j. sobě nic neobětující, ať nedělá sobě žádných nadějí na lepší budoucnost a na blahobyt. Zlé příčiny mají zlé účinky, a tento zákon přirozený nikdo dosud nezvrátil a nezvrátí.

Pozorujte židy, na něž nerozumně štíříte, proč oni se u nás zmocňují věci? Žid je v šachru, obchodě neunavený, malým výdělečkem spokojen, šetří, jako by pořáde neúroda byla, je všady střídým, jako by vezdy drahosta panovala, svoje dítky pečlivě a útratně vychovává, by užitečných vědomostí a dobrých způsobů nabyly, a jaký toho účinek? Obratnost, zámožnost, bratrstvo! — A nevíte, že stříbrnými a zlatými klíči u křestanů pevné zámky otvírá, kam se nikdo holou rukou dobýti nemohl? A kam vede chudoba, nuzota? — K otroctví, podlosti! —

Zakládajíce v obcích hospodárskou radu, pamatujte sobě pravdy tyto:

1. Řádní národovci, o zdravotu, moc a budoucnost svého národa pečliví, nedbejte v jednání svém na zpozdilost nebo na skoupost, bídných jednotlivců, kteří daleko ze svého sobectví nehledíce, národ svůj a v něm sebe nemilujou, do sprostáctví a mdloby ho strhujou.

2. Před rozumným pořádkem a před obecnou, dobře usvorněnou vůlí ku blahobytu pracujících občanů, nemá vůle vzdorujících jednotlivců, žádného práva k odporu, a proto mohou donucováni býti většinou.

3. Nedbalý člověk, nevědomý občan, vzdorný odrodilec, cizý národ podporující zaslepenec, pokládán budiž za nedospělca, jemuž poručníka třeba.

4. Povinností každého jednotlivce jest, aby se pokládal za úda obce, národa, a tam aby se dělným osvědčoval; kdo se ale mimo obec svou, mimo národ svůj staví, je nevděčníkem, odpůrcem, škůdníkem našim. Kdo není s námi, je proti nám.

5. Ovšem každý má si svého užitku hleděti, ale nikoli tak hanebně, tak pra-soběcky, by škodil obci, kraji, národu, kde žije, noprž má také z citu spravedlnosti, uznalostí svou částkou ku zdatru celku přispívati, z něhož sám všeliké dobrodění požíval, požívá i dále požívati chce.

6. Rozumný, na důvodech založený odpor vyslechněte, chtěje věc ze všelikých stran poznati. Rozvážlivý odpor nebo-li oposice budí ducha, bystří rozum, plodí myšlenky, oživuje hovor. Jsoutě ovšem samolibci, kteří se za neomylné pokládají-

ce, všemu pošetile odporujou, jen aby odporovali; ale to je planý odpor, pouhá urážka rozumu a pravdy, která dobro potlačuje. Pro rozumný odpor na nikoho nevřete, ba zdvořilým mravem dokažte, že důvodný odpor ctíte.

Pokynutí hospodářské raddě.

Slova, návrhy nejsou nic, kdy se jich rázni národovci v národě neujmou, aby činem se vtělily. Kdo chce žítí, nechat se hýbá. Spolčování dobrých občanů, ve přirozeném právu založené a jen sobeckými lidmi, násilníky obmezované nebo zcela potlačované, nesmírně probuzuje ducha k užitečným a radostným věcem.

Jedině spolčováním hodných člověků rozvíjí se důstojnost člověcká, která nás nad zvířectvo velmi vysoko staví, a nezvratně v nás jiskru Boží dokazuje. Osamělost, člověka i jeho ducha umrtvuje, a jeho život je toliko holé žítí bez činův a ctnosti. Aby hospodářská radda jakési pevné vodítko v dějstvování svém měla, postavilem její bohumilou úlohu v otázkách, které sobě každý úd doma večer po práci nebo v neděli předčítati může, aby jeho myšlenky k opravám obecného dobra zaměřovaly. Pokrok i čest žádá, by každý úd hospodářské rady něco sebou donesl, co by buď vtipem vyráželo, nebo ducha povzneslo, srdce šlechtilo, a jinak blahobytu prospělo. Nechtějme pouhými trubcemi ve včelstvu býti!